# GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 76.

We Srodę Dnia 23. Września 1807.

*Z Wiednia d. 16. Września.*

J. C. K. Mość raczył Pułkownika, a teraznieyszego Dyrektora tuteyszego ſierocego szpitala, przez wzgląd na iego wysługi i podeszły wiek, uwolnic nayłaskawiey na iego proźbę od obowiązkow służby, z pensyą roczną 3300-ryń.

C. K. akademiia nauk wyzwolonych odbyła d. 31 Sierpnia oſtatnie poſiedzenie tego roku, i rozdała z zwyczaynemi uroczyſtościami nadgrody celuiącym w malarſtwie, rysunkach, archidekturze, rzesbie, sztycharſtwie &c. uczniom.

*Z Madrytu d. 17 Sierpnia.*

Nadeszły dziś z Kadyxu goniec doniosł o zawinięciu do Lizbony kupieckiego okrętu z Buenos-Ayres, na którym przybył biskup i inne osoby z tey prowincyi. Dowiedziano ſię od nich, że woyska nasze pobiły w Maiu r. b. Anglikow w Ensenada de Barragon, opanowały Maldonado i odcięły Anglikom wodę do picia. Stratę nieprzyiaciela podaią do 2000 ludzi. Rządca Hiszpański odebrał z Lima 8000 zbroynych ludzi w poſiłku i 15,000 Murzynow. Oczekuiemy urzędowego potwierdzenia tey wiadomości, która pozwoliłaby ſię cieszyć, że Anglicy wkrótce wypędzonemi zoſtaną z Montevideo.

*Z Paryża d. 31. Sierpnia.*

W oſtatni wtorek zrobił J. C. K. Mość nowożeńcom Nayiaśnieyszego swoiego Domu rozrywkę wielkiego polowania. Wypędzony jeleń z lasow Buttardskich zabity zoſtał przy paſtwisku S. Antoniego.

D. 28 wyiechał Rządca Paryzki, Jenerał Junot, na obięcie ważnego dowodztwa, które mu Cesarz powierzył. Jedzie nayprzod do Bajony, gdzie prezydent tamteyszy oznaymił iuż, iż zgromadzi ſię nad tamteyszemi brzegami 25,000 woyska, które mieszkańcy po bratersku przyiąć maią.

D. 27 o godzinie 5 z rana zoſtał nowy rynek Jakobinow otworzony, przez co ulice S. Honoryusza i Traversiere oswobodzone zoſtały od przekupek, które ie w nieprzyiemnym sposobie zaprzątały.

Stosownie do rozkazu Cesarskiego odprawił ſię d. 29 o godzinie 7 w wieczor obrządek pogrzebowy Miniſtra Jana Szczepana Maryi Portalisa. Deputacye od władz rządowych cywilnych i woyskowych, administracye, krewni

i przyiaciele zmarłego udali ſię do kościoła Coſſe-Briſac.

Orszak załobny szedł ſtamtąd pieszo przy pochodniach pomiędzy dwiema szeregami uszykowanego woyska do kościoła S. Tomasza z Akwinu, ktory był cały żałobą wybity. Po odprawionym żałobnym nabożeńſtwie, udał ſię orszak wpowozach do Panteonu, gdzie zwłoki przy wyſtrzałach zręczney broni w przeznaczonym grobie złożone zoſtały. Całe zgromadzenie ſtanęło na boku kościoła, a miniſter sprawiedliwości zakończył obrządek piękną mową.

Xiążę Auguſt Pruski poiechał z Lauzany do Copet, gdzie bawi Pani Stael. Pani Recamier znaydowała ſię także dotąd w Lauzanie.

D. 19 przybyła do Breſtu Amerykańska galiota, na ktorey znaydowało ſię 2 officerow z ważnemi liſtami do Amerykańskich posłow w Paryżu i Londynie, którzy zaraz udali ſię na mieysca swoiego przeznaczenia.

P. Degerando, członek inſtytutu narodowego, mianowany zoſtał członkiem towarzyſtwa umieiętności w Gettindze.

D. 26 t. m. wybuchnął w sklepach bywszego Celeſtinow klasztoru w Lyonie pożar, i w godzinę obrocone wszyſtkie zoſtały, rownie iak przytykaiący do nich Foxal, wpyrzyię. Dom pocztowy zaledwo uratowany zoſtał.

Wczoray był w St. Cloud Jenerał Wattewill, nadzwyczayny poseł ligi Szwaycarskiey J. C. K. M. przedſtawiony i oddał liſt wierzytelny. Po mszy przedſtawionemi byli do przyſiegi przez Króla Hollenderskiego, iako W. Koniuszego państwa: Jenerał dywizyi Lamorliere, Połkownik Giraud, &c. Potem Wiceelektor państwa Xżę Benewentu przedſtawił do przyſięgi iako senatorow: Jenerałow Beaumont, i Beguinot, PP. Curee-lejeas

Dziennik Paryzki umieścił naſtępuiący opis teraźnieyszego położenia Danii:

"Kraie Duńskie składaią ſię z naſtępuiących części: Z wysp Zelandyi, Fionii (Fünnen) Lalandyi i około 20 wysepek na wnyściu Baltyckiego morza, zawieraiących w sobie 560,000 dusz ludności; Jutlandya, Szleswik i Holsztein ſtanowią półwyspie, którego Szleswik ieſt niejako środkiem, a Holsztein okraykiem. To półwyspie ieſt ieszcze blisko 20 otoczone wysepkami. W. Holsztynie liczą 360,000 mieszkańcow, w Szleswiku 270,000, a w Jutlandyi 460,000; ogółem ludność królestwa Duńskiego wynosi 1 million 650,000 mieszkańcow. Króleſtwo Norwegskie, leżące na wielkim półwyspiu Skandynawii, wzdłuż północnego Oceanu, zawiera w sobie million mieszkańcow. W Irlandyi, na wyspach Ferorskich i w innych odległych osadach rachuią ieszcze 100, do 120,000 poddanych. Cała monarchiia Duńska wynosi więc 2 mill. 800,000 dusz ludności, nie rachuiąc rocznego przybyszu podług metryk i około 20,000 cudzoziemcow, którzy tam osiadaią. —— Z pierwszego weyrzenia okazuie ſię, że Anglicy przeciw naymnieyszey tylko części Duńskiego kraiu obrocili swoie zamachy. Nadto dobrze znaią oni odwagę i wierność Norwegczykow, ażeby w 50 000 nawet woyska przedſięwziąść mieli zdobycie tego kraiu, w którym Karol XII. życiem przypłacił opanowanie 2 lub 3 miaſt. Prezornośc nie dozwoli im także wylądować do Jutlandyi, Szleswika i Holsztynu, gdyż wystawiliby ſię na attak kilku korpusow woyska Francuzkiego. Przeciwko wyspom więc obrocą swoią zręcznośc i odwagę, spodziewaiac ſię, iż wszędzie wysadzą podwoyną lub potroyną liczbę woyska przeciw bro

miącym się. Lecz okażemy iak dalece pomylić się mogą w swych nadzieiach. — Regularne woyska Duńskie, któremi Następca tronu rozrządzić może, wynoszą 42,000 ludzi w Danii, a 34,000 w Norwegii. Woyska te dobrze uzbroione i wyćwiczone składaią się przez połowę z zaciągnionych na całe życie, a przez połowę na pewną lat liczbę. Od dwudziestu lat trudni się Następca tronu z niesłychaną cierpliwością utworzeniem tych woysk. Można bez uprzedzenia powiedzieć, że co do taktyki i karności wyrownywaią Angielskiem. Nie ma wiernieyszych i mężnieyszych woysk nad Duńskie. Nie znayduie się pomiędzy niemi żaden poddany, iak w Prussiech, i bardzo są przywiązane do Następcy tronu. Na wierze 6 lub 8000 będących w woysku Niemcow nie możnaby może zupełnie polegać w woynie przeciw ich współziomkom, iak n. p. Prussakom lub Sassom; ale w woynie przeciw Anglikom będą zupełnie wiernemi. Oprocz regularnego woyska maią Dania i Norwegiia narodowe milicye, składaiące się z ochotnikow klass wszelkich. Korpusy te utworzone w duchu narodowym, otrzymały z powodu ostatniey z Anglikami woyny 1801 roku urządzenie regularne, i sądzić można, iż wsparte potrzebną artylerją, potrafią zasłonić kray przeciw niespodziewanemu napadowi. W roku 1801 liczono narodowey milicyi do 100 000 ludzi, wątpić zatem nie można, iż w teraźnieyszych okolicznościach taki sam okaże się zapał, i wystawiona liczniejsza zostanie ieszcze i lepiey urządzona siła. — Flota cała znayduie się w wewnętrznym porcie Kopenhagskim, z którego wyyśdź może na przedporcie bez przeszkody nieprzyiaciela. Przedporcie zaś tak dalece po bitwie d. 22 Kwietnia 1801 umocnione zostało, iż attak iego iest nader trudny. Gdy Nelson uderzył na to przedporcie wystawił przeszło 60 większych i mnieyszych okrętow, maiących do 1200 dział, przeciw linii 20 okrętow, służącey za batteryą pływaiącą, i maiącey tylko 530 dział ze wszystkim. Gdy Nelson pokłocił się z Parkerem, twierdził ostatni, że strata Anglikow wyniosła w zabitych i ranionych do 2665 ludzi, gdy Duńczykowie nie utracili nad 1200 w zabitych i ranionych. Poświęcaiąc tyle ludzi mogł Nelson opanować iedną po drugiey pływaiące batterye, zwłaszcza, że pierwsza źle była z boku zasłoniona; lecz posunąwszy się pod batterye lądowe, które mogły były zniszczyć postrzelaną iego flottę, rozwinął zaraz białą banderę i zawarł zawieszenie broni, przez które Daniia, nie ustąpiwszy na stopę ziemi, obowiązała się zostawać przez 14 tygodni neutralną. Smierć Pawła Igo, o którey wiedział dwor Duński w dniu bitwy, zniewoliła go do podpisania zawieszenia broni, ponieważ nie mogł spodziewać się prędkiey pomocy od Rossyi, która znaydowała się na czele ligi północney. Tak więc dzień 22 Kwietnia z którego chlubią się Anglicy, nie może nazwać się stanowiącym względzie woiennym, ale szczęśliwym z zbiegu okoliczności politycznych i nader potrzebnych dla Anglii wypadkiem. Nie zawodną iest także prawdą, iż Nelson nie opanował przedporcia Kopenhagskiego, ani bombardował miasta, gdyż w ten czas, kiedy proponował zawieszenie broni, nadbrzeżne batterye znaydowały się w ręku Duńczykow, i ogień Angielskich okrętow nie dosięgał tylko do będących na przodzie szańcow. Przypomnieć tu z tey okazyi należy, iż połączone eskadry Angielska, Hollenderska i Szwedzka bombardowały w roku 1700 port Kopenhagski bez uszkodzenia bynaymniey miasta. Kopenhaga ubronić się może; lecz w tem iest nieszczęśliwa Dania, że iey okręty rozrzucone są teraz po wszystkich morzach świata, i niepodo-

bą ich w dostateczney liczbie zgromadzić w Kopenhadze, dla uzbroienia całkowitey flotty, to iest 21 liniiowych okrętow, 15 fregat i do 50 pomnieyszych statkow. Miasto Kopenhaga liczy 400 kupieckich statkow, reszta królestwa Duńskiego, wraz z Holsztynem 1000 do 1100, a Norwegiia 1000; te 2500 statkow, z których niektóre przenoszą 10 beczek ładunku, zatrudniaią 18,000 maytkow, z których znayduią się niektórzy w Chinach, inni w zachodnich Indyach, wielu w portach Angielskich i innych częściach świata, dokąd Duńczykowie na wierze traktatow rozciągnęli swoy handel i żeglugę. W kraiu znayduie się pewnie 10 do 12,000 maytkow, których ieżeli nie będzie można zgromadzić w Kopenhadze, użytemi zapewne będą w portach Holsztyńskich, Jutlandyi, a nadewszystko w Norwegii, gdzie uzbroią flottyle. I tak 300 mil nadbrzeża, które Daniia posiadł, wystawią w krótce iedną tylko liniią zbroyną, przeznaczoną nietylko do zasłony kraiu i ułatwienia kommunikacyi pomiędzy prowincyami, ale też dla zniszczenia nieprzyiacielskiego handlu i spustoszenia wysp Angielskich, które są bardziey odsłonione od północy, niżeli od strony Francyi. Gdy mowię, iż kommunikacya pomiędzy wyspami Baltyckiego morza i stałem lądem Danii może bydź utrzymana przez zbroyne flotyle wbrew wielkim okrętom nieprzyiacielskim, mowię z znaiomości położenia mieyscowego, i spodziewam się przekonać czytelnika, który zechce poszukać na mappie szczegółow jeograficznych, które tu przytaczam. — Odnoga morska, która przedziela Daniią od Norwegii i Szwecyi nie iest na początku szersza iak 25 mil. Często przepłynąć można w iedney pod jesień nocy z Norwegii do Jutlandyi; więc kommunikacya między obiema prowincyami nie może bydź w żaden sposob przecięta. Obracaiąc się ku południowi Katagat ma 10 do 12 mil szerokości; lecz ścieśniony iest skałami ostremi i zakrętami, iakich nie ma na żadnym Europeyskim morzu. Duńczykowi zagaszą bezwątpienia gościnne kagańce, które wyprowadziły nieraz Anglikow z oczewistego niebezpieczeństwa, lecz nie powinny przyświecać rozboynikom. Przybywszy na wniyście morza Baltyckiego, widziemy dzielące się wody na 3 wielkie ciasnyny. Sund przedziela wyspę Zelandyi od Skanii, prowincyi Szwedzkiey. Wniyście, czyli właściwy Sund iest 14,000 stop szeroki między Kronenburgiem i Helsingoru; a zatem batterye Kronenburga nie wiele szkodzić mogą weiznney flocie, która nie znaydzie innych przeszkod. O pięc mil niżey Sund dzieli się na 3 kanały; pierwszy między brzegiem Szwedzkim i wyspą Duńską Saltholm: przesmyk ten iest na pozor szeroki, ale ścieśniony zakrętami, i nawet wielka fregata tą po nim przeyśdź nie może; drugi między wyspami Saltholm i Amager: przesmyk ten ma milę długości, a ćwierć szerokości; przezeń przechodzą wszystkie woienne okręty na morze Baltyckie; ale wielkie okręty muszą często działa swoie przekładać na mnieysze, tak woda iest płytka. Zapewniaią, że w niektórych porach roku zaledwo iest na pół stopy wody. Przesmyk ten mogłby bydź ufortyfikowany i zupełnie dla nieprzyiaciela zamknięty, gdyby posunięto daley od Kopenhigi fortyfikacye i wystawiono twierdzę na wyspie Saltholm. Trzecim kanałem iest ciaśnina między wyspami Amagar i Zelandyą, ciaśnina która stanowi zewnętrzny port Kopenhagski. Jnne wniyścia na morze Baltyckie iest kanał na zachodzie Zelandyi i wschodzie Jutlandyi, 7 do 14 mil szeroki, ale dla zakrętow trudna po nim dla

woiennych okrętow przeprawa. Daley iest na zawadzie wyspa Fioniia, która dała powod do śmiesznego nazwiska wielkiego i małego Bełtu. Scisło biorąc wielki Bełt iest tylko przestrzenią wody, przedzielaiącą wyspy Zelandyi i Laland od Fionii i Langeland; szerokości iey iest 5 mil między brzegami Niburga w Fionii i Korser w Zalandyi; ale między wyspami Langeland i Laland nie iest iak 3 milę szeroka. Tu tędy przeszedł Karol Gustaw po lodzie do wyspy Laland, Falster i Meen, pooddzielanemi od siebie, i od Zelandyi małemi kanałami, po których płaskie tylko statki pływac mogą. Wysepki te są nader ważnemi dla utrzymania kommunikacyi z Kopenhagą. Wyspę Laland przedziela od wyspy Femeren w Holsztynie ciaśnina 3 mile szeroka, która iest ostatecznem wniyściem na morze Baltyckie, płynąc z iednego z Bełtow. Co do małego Bełtu, iest między Fioniią i Szleswikiem 2 do 5 mil szeroki; lecz między Fioniią i Jutlandyą w przeciągu póltrzeci mili nie ma iak ćwierć mili szerokości. Pozakrzywiane iego brzegi są naturalnemi fortyfikacyami. —— Obrona tych wysp iest bez wątpienia trudna, narażaiąca i niebezpieczna; lecz czynność i odwaga wszystko ułatwi. Patryotyzm narodu pozwala rządowi wszystkie siły obrocie w te strony. Niechay wszyscy będą żołnierzami lub maytkami, dla walczenia przeciw wiarołomnym i barbarzyńskim nieprzyiaciołom! Niechay z każdey zatoki i każdey ciaśniny wychodzą flotyle, dla podeyścia i spalenia ich ogromney floty! Niechay każda spokoyna chwila będzie hasłem do przewożenia woyska w zagrożone mieysca i uderzenia na ich okręty! Niechay w czasie burzy w każdym porcie i w każdey zatoce śmierć znaydują! Niechay w każdym rybaku i w każdym wieśniaku znaydą szpiega, donoszącego o ich zamyśle, o ich siłach i o ich słabości! Niechay wszystkie żywności zprowadzone będą do mieysc warownych! Niechay Duńczykowie nie wahaią się stoczyć z niemi bitwy acz w mnieyszey sile! A tak pokazawszy się godnemi swych naddziadow, nabędą nieśmiertelney chwały, iż wytępili wybor woyska Angielskiego, a potem połączą floty swoie z flotami Europy, dla przeniesienia wszystkich nieszczęść na wyspy Angielskie, które Anglicy na stałym lądzie zrządzili. Do dawnych zdobywców dumnego Albionu należy rozpocząć zemstę świata, wszakże chorągwie Kanuta Wielkiego godnemi są powiewać obok chorągwi Napoleona na upokorzonych wieżach Tamizy!,,

*Dokończenie rapportu Radcy stanu Cretet o położeniu państwa Francuzkiego.*

"Dziesięć kanałow, wszystkie prawie pod teraźnieyszem rządem rozpoczęte, są robione i będą ukończone. Kanał Ourq iest do 3 części iuż wyciągniony. Dwa przerznięcia kanału St. Quentin, łączącego Sekwanę z Skaldą, Paryż z Belgium i Hollandyą, są rozpoczęte i będą w 18 miesiącach ukończone. Porty morskie odnowione także zostały; Antwerpia odzyskała dawną świetność i iest środkowym mieyscem woyskowey marynarki. Po raz pierwszy widzi ta część Skaldy pływaiące po niey okręty o 74 i o 80 działach. Rozprzestrzeniona Flesinga pomieścić może eskadrę. W Dunkierce usypana iest na zachodzie grobel. W Kale naprawione są groble wschodnia i zachodnia. W Cherburgu podwyższone są obiedwie obronne groble; w środku morza zamyka batterya Napoleona osadzona działami przystęp wiatrom i nieprzyiacielowi do przedporcia. W Roszeforcie zrobiono mądre urządzenie, iż okręty pierwszego rządu mogą w czasie podniesienia mo-

rza zawiiać i odchodzić. — Rolnictwo ściągnęło uiemniey uwagę rządu. Narodowe owczarnie pomnożone zostały nayp ięknieyszemi gatunkami; owczarze są uczeni iak pielęgnować maią swe stada. Końskie stada są przywrocone; w dwunastu mieyscach znayduie się 900 naypięknieyszych ogierow. Szkoły bydlęcych chorob wzrost biorą. — Pracuią n d ułożeniem xięgi ustaw handlowych. Zamiarem iest rządu światłe r zporządzenia dawnieysze przywrocić z przystosowaniem do teraźnieyszych czasow, ugruntować rzetelność i zapobiedz szpetnemu bankerutstwu. — Bawełniane nasze rękodzielnie powstaią z nieczynności, w ktorey przed 20 miesiącami się znaydowały. Ożywiłie wyrok pod d. 20 Lutego, i n sze rękodzielnie wyrabiaią teraz materie, w których smakowaliśmy tylko dawniey dla tego, że pochodziły zzagranicy. — Cesarz chciał, aby stolica, która stała się teraz stolicą świata, odpowiadała przez zewnętrzny widok swemu przeznaczeniu. Na iednym iey końcu zrobiony został most Austerlicki, a na drugim zaczęto stawiać Jenuski. Posąg wielkiego woyska wznosi się na placu Vendome; pomnik Dessaix zdobić będzie plac zwycięztwa, a Hautpoulta plac Wosgow. Pałac ciała prawodawczego miec będzie dziedzniec, który zdobic będzie świątynią ustaw. Na przeciwko niego wzniesie się świątynia zwycięztwa. W środku wznosi się pałac monarchy; tron więc znayduie się pomiędzy sprawiedliwością i sławą. Roboty około kościoła S. Genowefy prowadzone są daley, a w kościele S. Dyonizego prawie ukończone. Wiele katedralnych kościołow i biskupich pałacow są po departamentach wyreparowane. Grobowiec Dessaixa wznosi się na Alpach; iedną stroną iest obrocony ku Francyi, drugą ku Włochom: pomnik, przez który oba kraie uwieczniaią pamięć wspólnego oswobodziciela, przyiaciela i brata oręża, który poległ w bitwie rozstrzygaiącey losy obu kraiow. — Szkoła Francuzka trudni się wyryciem i uwiecznieniem na marmurze i płotnie znakomitszych zdarzeń teraznieyszego rządu. — Woyna wstrzymała urządzenie powszechney szkoły głowney; Cesarz przemyśliwa teraz nad nadaniem iey iak naywiększey doskonałości. Wiele liceow iest tego roku urządzonych; znayduie ich się 35; maią 8.00 uczniow, z których 3700 winni całkowicie lub poczęści edukacyą narodowey wspaniałości. Dwanaście szkoł prawa zostało otworzonych, w których 2000 uczniow biorą nauki — Rozpoczęte są znowu prace do wymierzenia łuku południowego od Barcelony do wysp Balearskich i będą tey zimy daley ciągnione. Gwiazdopatrznia na Panteonie iest przywrocona, a gwiazdopatrznia Turyńska astronomii oddana. Zyczeniem iest także Cesarza, ażeby piękne umiejętności powiększały się w miarę teraznieyszey ogólney wielkości; ażeby Francuzki ięzyk, który stał się ięzykiem Europy, utrzymał się przy tym pierwszeństwie przez wdzięk, czystość i prawo, które mu nadaią wielość dobrych płodow; ażeby publiczne mniemanie dopomagało rozwinięciu się talentow, i zasłaniało ich przeciw potwarzy i złości; ażeby na przyszłość tak mała znaydowało się pomiędzy uczonemi sekt, iak politycznych partyy w państwie; ażeby nauka, połączona z smakiem i obyczaynością iedyną były zasadą ich użytecznych prac; ażeby krytyka była zawsze przystoyną, dla stania się dobroczynną, i ażeby męże, maiący szlachetne powołanie uczenia ioświecania gardzili podłą pochwałą. — Ogółem rząd kontent iest z postępowania wszelkiego stopnia duchowieństwa. Czystość obyczaiow, poboż-

ność, tolerancya, nieinteressowność, dopełnianie obowiązkow, oto iego cnoty. Rożne wiary zostaią w zgodzie, i czynią zaletę ich przełonym. Zydzi, którzy zasłużyli na imie Francuzow, stali się przez dobroc J. C. K. M. i godnemi do utrzymania go na zawsze. Oto iest obraz popraw, które rząd od ostatnich waszych posiedzeń wewnątrz poczynił. Niektóre nawet części administracyi są poprawione: skarb zostaie w kwitnącym stanie; iedna Francya pomiędzy Europeyskiemi państwami nie ma papierowych pieniędzy: handel iey wśród nieodzownych przeszkod cieszy się przyszłemi nadzieiami, przysposobia materyały do przyszłego zakwitnienia; oręż Francuzki zasięga do ostatnich granic Europy; wpływ Francyi rozciąga się za Bosforem aż do środka Azyi; wewnątrz panuie naywiększy porządek; iedna Anglija utrzymuie cały ciężar woyny i wszystkie ludy iey złorzeczą. —— Oto są prace iednego roku i nadzieie następuiącego.,,

*Z Augszburga d. 30. Sierpnia.*

Przeszłey nocy przeiechał tędy Pułkownik Perrin do Medyolanu z doniesieniem, że Król Szwedzki opuścił Stralsund i woysko Francuzkie zaięło tę twierdzę.

Wczoray zamknięty został będący tu od 500 lat Dominikański klasztor. Pozostali ieszcze 13 zakonnikow pobierac będą pensye. Opuszczaiąc klasztor, oświadczyli sami, iż ustanowienia zakonne nie są wcale do teraźnieyszych czasow stosowne.

*Z Kassel d. 1. Września.*

Ogłoszony tu został następuiący wyrok Cesarski:

*Wypis z protokołu sekretoryatu stanu. W pałacu Cesarskim Tuilleries d. 18 Sierpnia* 1807.

Napoleon, Cesarz Francuzow, Król Włoski i Protektor ligi Reńskiey, postanowiliśmy i stanowiemy co następuie:

Art. 1. Wszystkie poniżey wymienione kraie, które składaią królestwo Westfalskie, maią bydź d. 1 Września pod ieden rząd i pod iedną administracyą połączone, iako to:
Brunświcko Wolfenbüttelskie kraie.
Leżąca na lewym brzegu Elby część dawney Marchii.
Leżąca na lewym brzegu Elby część Xięstwa Magdeburskiego.
Powiat Halski.
Powiat Hildesheimski i miasto Goslar.
Powiat Halberstadtski.
Powiat Hohensteinski.
Powiat Quedlinburg.
Hrabstwo Mansfeld, Eichsfeld i Trefurt.
Mühlhausen i Nordhausen.
Hrabstwo Stolberg.
Kray Hessenkasselski z Rinteln i Schaumburg, (wyiąwszy powiat Hanau) Schmalkalden i Katzenellenbogen, Gettinga i Grubenhagen, z należącą do niego częścią Hohenstein i Elbingerode.
Biskupstwo Osnabrückie.
Biskupstwo Paderborskie.
Minden, Rawensburg i hrabstwo Rittberg-Kaunitz.

Art. 2. Rząd, składaiący się z Radcow stanu, PP. Beugnot, Simeon i Jolliweta i Jenerała Lagrange ma utrzymywac porządek i zarządzac tym kraiem.

Art. 3. Jeneralny intendent i inne kraiowe władze, maią się do rzeczonego rządu w tem wszystkim udawać, co się tyczy przechodu i potrzeb woyska.

Art. 4. D. 1 Października obeymie Król Westfalski swoie kraie i zarządzać sam niemi będzie.

Art. 5. Rząd starać się ma 1) poznać dobrze kray, dla urządzenia go stosownie do zaprowadzić się tam maiącey konstytucyi; 2) zwyczayne i nadzwyczayne podatki kazać do kassy woyskowey odnosić.

Art. 6. Rząd znosić się będzie w wszystkich tych sprawach z Xciem Neufszatelu, naszem Majorem jenerałem.

Art. 7. Wykonanie ninieyszego wyroku polecone iest naszemu ministrowi woyny.

Podp. *Napoleon.*

Z strony Cesarza Sekretarz stanu

*H. B. Maret.*

*Marszałek Alex. Berthier.*

*Od brzegow Menu d. 1. Września.*

Xżę Koburgski wyieżdża do Paryża, i iak mowią żeni się z Francuzką Xżniczką.

Badeńskie woyska przyłożyły się także do wzięcia Stralsundu, która okoliczność była d. 27 w Karlsruhe setnem z dział wystrzałem obchodzona.

*Z Holsztynu d. 5. Września.*

Z Kiel odebraliśmy z pewnego, choć z nieurzędowego źrodła, przyiemną wiadomość, że Kopenhagska załoga d. 29 Sierpnia zrobiła wycieczkę i zdobydź miała batteryą przy Friedrichsberg z 16 działami. Korpus studentow pod dowodztwem nadwornego Marszałka Hauch szczegolniey się w tey rozprawie popisał. Strata z obu stron miała bydź znaczna. W tymże czasie Jenerał major Oxholm miał nie iakie odnieść korzyści, rownie iak Kommodor Steen Bille kilka Angielskich okrętow częścią zabrać, częścią zatopić.

Nie potwierdza się, iakoby Jenerał Ewald poiechał do Zelandyi, gdyż d. 4 znaydował się w głowney kwaterze Kiel. Z tem wszystkim wielu znakomitym officerom udało się mimo czuyności Anglikow przeprawić się do Zelandyi.

*Z Medyolanu d. 2. Września.*

W iedney z tuteyszych gazet czytamy następuiącą, lubo ieszcze szgatkową wiadomość: Przyszły los Etruryi (Toskanii) zdaie się, że w krótce będzie roztrzygniony. Jenerał dywizyi Charpentier otrzymał niedawno rozkaz udania się do Florencyi.

Wicekról powrocił z przedsięwziętey do Wenecyi podroży.

*Z Frankfortu d. 1 Września.*

Uważaią, iż pomiędzy kraiami, które królestwo Westfalskie składaią, nie znayduie się biskupstwo Monasterskie, które zapewne dla innego Xięcia iest przeznaczone.

Teraznieyszy nasz jarmark znaczy się od poprzednich bydź lepszym. Bardzo wiele znayduie się iuż to cudzoziemcow i czynione są znaczne interessa. Francuzkie sukna i inne wełniane towary znayduią wielki pokup, ale niemniey Czeskie i Saskie. Nie pytaią się wiele o Angielskie towary, ponieważ Francuzkie i Niemieckie fabryki staraią się wyrownać Angielskim i wynieść się znowu do dawney świetności.

*Z Moguncyi d. 31 Sierpnia.*

Goniec przywiozł Marszałkowi Kellermann przyiemną wiadomość, że J. C. K. Mość udarował go prawem własności zamkiem Johannisberg w Reinegau, gdzie nayiepsze wina rosną. Zamek ten dostał się, iak wiadomo, przez ostatni reces Rzeski Nassau Oranien.

*Z Hamburga d. 1 Września.*

Xżę Jmć Meklenbursko-Szweryński wysłał do Paryża w zaszczycie nadzwyczaynego posła Marszałka swoiego, Barona Basset, dla podziękowania Cesarzowi Jmć że go raczył do państw iego przywrocić, i polecenia się dalszym iego względom.

# DODATEK

## DO Nr. 76

# GAZETY KRAKOWSKIEY

W e Srodę Dnia 23 Września 1807.

*Z Paryża d. 1 Września.*

Wczoray nowy minister woienny, Jenerał Clarke, wykonał przed J. C. K. Mcią przysięgę.

Wczoray w wieczor przybył do Paryża Wielki Xżę Wirzburski, i stanął w pałacu Xżny Łukieyskiey i Piombinu.

Zgniłe gorączki bardzo tu panuią.

*Z Londynu d 28 Sierpnia.*

*( Przez Hollandyą. )*

P. Thornten, do tychczasowy nasz poseł przy cyrkule niższey Saxonii, powrocił tu onegday z północnych Niemiec. Bryg Konstant, na którym przypłynął, zabrał 6 Duńskich do Grenlandyi pływaiących okrętow.

Listy, które rząd nasz przez kutra Pan Nepean odebrał, ściągaią się, iak mowią, do proponowanego przez Rossyą pośrednictwa. Złożona z tego powodu została gabinetowa rada, która kilka godzin trwała, i wczoray wysłać miano Lorda Fitzharris do Petersburga.

Lord Kollingwoode popłynął z okolic Kadyxu z 4 liniowemi okrętami do Dardanellow, a przed Kadyxem zostawił 8 liniowych okrętow.

Wydany tu został rozkaz do chwytania i zabierania Duńskich okrętow, iak tylko odebrano wiadomość, że w Danii wszelki maiątek Angielski zatrzymano. Jakoż zabrano iuż i przyprowadzono kilka Duńskich okrętow.

D. 25 posłano przeznaczone na środziemne morze listy do Plimutu, ażeby natychmiast były odesłane, i domyślaią się, że wielkiey muszą bydź wagi.

Pod d. 31 Lipca ogłoszona została instrukcya do dowodzcow woiennych okrętow, ażeby Szwedzkie okręty, ponieważ Sprzymierzyniec Anglii, Król Jmć Szwedzki, pozwolił swoim okrętom do Hollandyi żeglować, wolno przepuszczane były, ieżeli woiennych potrzeb nie wiozą.

Zatargi między naszem kraiem i stanami Amerykańskiemi ieszcze trwaią. Tuteyszy Amerykański poseł nie odebrał nawet ieszcze zlecenia do ich załatwienia.

Z Harwich donoszą, iż wszelka komunikacya z Duńskiemi portami ustała. Przez Guttenburg tylko utrzymywana ieszcze iest korespondencya z północnemi państwami, dokąd dwa razy w tydzień odchodzą pocztowe statki.

W niedzielę umarła w Brompton po-

krótkiey chorobie w 72 roku życia Xżna Glocestru, bratowa J. K. Mci.

List z Kantonu, w Chinach, pod d. 6 Marca donosi, co następuie:

"Znayduiemy się w przykrym bardzo położeniu z powodu kłótni między Chinczykiem i Anglikiem. Angielski maytek uderzył Chinczyka kiiem i zabił go niechcący. Chinczykowie żądali, aby stosownie do ich ustaw Anglik był śmiercią ukarany. Anglicy nie pozwoli na to, nie mogąc wynaleść zaboycy. Wicekról tey prowincyi nakazał wczoray zerwać wszelkie związki z Anglikami, poczem nastąpią zapewne surowsze rozkazy, to iest nie dostawiania Anglikom żywności i zaaresztowania ludzi, należących do faktoryi Angielskiey. Bóg wie iaki koniec ta rzecz weźmie. Chinczykowie pozwolili ieszcze 3 dni Anglikom czasu do zakończenia tey sprawy, a iak te upłyną, użyią zapewne gwałtu.,,

Podług doniesień z Norfolku pod d. 21 Lipca, wysiadło 2 officerow i 3 maytkow z Angielskiey w Chesapeak stoiącey eskadry na ląd, dla nabrania żywności, lecz otoczyli ich mieszkańcy i iako ieńcow woiennych zabrali. Zaprowadzono ich potem do Norfolku, gdzie na słowo pozostaną do dalszego czasu.

*Z Amsterdamu d. 5. Września.*

Dowiaduiemy się, iż wszyscy Duńscy maytkowie, zostaiący w naszym kraiu, których liczba do kilku set wynosi, nietylko okazali się gotowemi na pierwszy znak do bronienia swey oyczyzny, ale nawet wiele ich poszło iuż do kraiu swego, a reszta wychodzi.

Radca stanu Jansens, który czas nieiaki bawił przy J. K. Mci powrócił do Hagi, a na iego mieysce idzie dwoch członkow rady stanu do J. K. Mci.

CENA ZBOŻ

*Na targu w Krakowie d. 21 i 22 Wrześ: 1807.*

| | | | |
|---|---|---|---|
| Korzec Pszenicy | zł. pol. | 54 | do 60. |
| — Żyta | | 38 | — 42 |
| — Jęczmienia | | 28 | — 32. |
| — Owsa | | 16 | — 19. |
| — Grochu | | 40 | — 48. |
| — Kaszy iaglaney | | 72 | — 80. |

*W Wieaniu d. 3 Września.*

Meca wynoząca pół korca naszego:

| | | | |
|---|---|---|---|
| — Pszenicy | zł. pol. | 24 | do 29. |
| — Żyta | | 16 | — 21. |
| — Jęczmienia | | 14 | — 18. |
| — Owsa | | 12 | — 16. |

DONIESIENIA.

Magistrat Miasta C. K. Stołecznego Krakowa ninieyszym Obwieszczeniem wiadomo czyni iż kamienica na Kaźmierzu pod Nr. 24 i 25 stoiące 1524 zł. ryn. sądownie oszacowane po niegdy Agnieszce Sikorskiey pozostałe przez publiczną licytacyą dnia 29 Października r. b. o godzinie 3 po południu odbywać się maiącą sprzedane będą pod następuiącemi warunkami: — 1) Każdy chęć kupna maiący 10tą część ceny szacunkowey iako zakład złożyć, tudzież — 2) Przyszły nabywca resztę summy z licytacyi wynikłey w 14 dni do depozytu sądowego złożyć będzie obowiązany inaczey na iego koszta i szkodę nowa wypisana będzie licytacya. — Wszyscy przeto chęć kupna maiący, maią się w czasie i mieyscu wyżey oznaczonem znaydować. — Wierzyciele zaś zastawni napominaią się, ażeby nie oczekuiąc osobnych przywołań prawa sobie służące do Protokołu licytacyi wnieść nie zaniedbali, inaczey przy podziale summy z licytacyi wypadłey żaden wzgląd na nich miany nie będzie.

*Gollmayer.*
*Krzyżanowski.*
*Łodziński.* *Z Rady Magistratu C. K. Miasta Stołecznego Krakowa.*
*Dnia* 21 *Sierpnia* 1807.
*Kowalski.*

C. K. Sądy Prowincyonalne Szlacheckie Lubelskie w Gallicyi Zachodniey, Pani Karolinie Meysnerowey opiekonce małoletnich dzieci po niegdy Janie Meysnerze, iako to Karola Ludwika dwoyga imion, i Pauliny i Karoliny Meysnerow, niniejszym Edyktem wiadomo

czynią: że Zydówka Dwora Boruchowiczowa, niegdy Zyda Nuchima Judkowicza żona, tudzież Izrael Dawid Horowicz, i Zacharyasz Josef Mendelschon, iako exekutor testamentu i opiekonowie dzieci, przeciwko sukcessorom Jana Meyznera, iako to Karolowi Ludwikowi dwoygi imion, Paulinie i Karolinia Meysnerom, w assystencyi opieki Karoliny Meysnerowy, tudzież Alexandrze d'Anstett, w assystencyi męża Jana d'Anstett, o sekwestracyą dóbr Kocka na satysfakcyą summy 1650 czer. zł. w złocie c. s. c. na dniu 13 Czerwca 1807 do Nru 7193 do Sądu tego żałobę podali, i pomocy Sądowey dopraszali się. —— Gdy zaś te Sądy dla iey za granicą bawienia się icy tuteyszego sądowego Adwokata Zarańskiego za obrońcę z iey szkodą i kosztem ustanowiły, z ktorym wprowadzona sprawa podług przepisaney dla Galicyi Zachodniey sądowey ustawy prowadzona i ukończona będzie; ona dla tego ninieyszym Edyktem napomina się, ażeby w 90 dniach do excepcyi się stawiła, i ustanowionemu dla siebie obrońcy dokumenta i dowody swey sprawy oddała, lub innego Adwokata sobie za obrońcę obrała, tego Sądowi wymieniła, i to z prawa czyniła co do obrony swey sprawy za użyteczne osądzi, aby sprawy swey niezaniedbała, gdyż szkodę może iaką ztąd wyniknąc mogącą samaby sobie przypisac winna była. Dan w Lublinie dnia 14 Lipca 1807.

*Michałowski.*
*Domasławski.*
*Schnitzer.*

*Z Rady C. K. Sądow Szlacheckich Lubelskich Galicyi Zachod.*
*Rath.*

Dnia 18 Septembra r. b. będzie imieniem urzędu cyrkularnego Krakowskiego w Olkuskim dystryktowym kommissoryacie tameysze mieyskie polowania prawo, i mieyski tracz od 1go 9bra 1807 do ostatniego 8bra 1813 na 6 posobie następuiących lat naywięcey ofiaruiącemu w are do wypuszczone. Cena fiskalna pierwszego 38 ryń. 15 kr. drugiego 101 ryń. wynosi. Chcący więc licytowac opatrzeni 10 procentowym wadium na wspomnionym dniu w Olkuszu znaydowac się maią. W Krakowie d. 7 Septembra 1807.

Na dniu 28 Septembra r. r. odprawiac się będzie powtorna licytacya czopowego miasta Koszyc i Skały, pretium fisci pierwszego wynosi 904 ryń. drugiego 568 ryń. 15 kr. Licytowac chcący niech w dniu powyższym w urzędzie cyrkularnym Krakowskim rano o godzinie 10tey się znaydzie. W Krakowie d. 9 Września 1807.

C. K. Sądy Prowincyalne Szlacheckie Lubelskie w Galicyi Zachodniey, Jmc Xiędzu Janowi Dębowskiemu, niniejszym Edyktem wiadomo czynią, że P. Felix Łubieński, Michał i Władysław Rychłowskie, Jan i Antonina z Rychłowskich małżonkowie Maszkowscy w sprawie o przyznanie summy 1,770,000 za kalkulacyą z dóbr klucza Paryzowskiego na dniu 13 Lipca 1807 roku do Sądu tego żałobę podali, i pomocy sądowey dopraszali się. —— Gdy zaś te Sądy dla iego niewiadomego mieysca bawienia się, iemu tuteyszego sądowego Adwokata Ratyńskiego za obrońcę z iego szkodą i kosztem ustanowiły, z którym wprowadzona sprawa podług przepisaney dla Galicyi zachodniey sądowey ustawy prowadzona i ukończona będzie; dla tego on niniejszym Edyktem napomina się, ażeby na dzień 21 Października 1807 roku do dania excepcyi się stawił, i ustanowionemu dla siebie obrońcy dokumenta i dowody swey sprawy oddał, lub innego Adwokata sobie za obrońcę obrał, tego Sądowi wymienił, i to z prawa czynił, co do obrony swey sprawy za użyteczne osądzi, aby swey sprawy niezaniedbał, gdyż szkodę może iaką stąd wyniknąc mogącą, samby sobie przypisac był winien. Dan w Lublinie dnia 14. Lipca 1807.

*Jakób Kulczycki.*
*Dostenberg.*
*Schnicer.*

*Z Rady C. K. Sądow Szlacheckich Lubelskich w Galicyi Zachodniey.*
*Klimaszewski.*

Ponieważ przy Zamoyskim Magistracie pierwszego Assessora mieysce z pensyą roczną 300 ryń. z łączne dotychczas osadzone nieiest, przeto dla osadzenia tegoż wypisuie się powtorny konkurs na dzień 1 Oktobra r. b. z tym dokładem, iż kompetenci dekretami eligibilita-

tis ex utraque linea, i zaświadczeniem moralności opatrzeni, prożby swe na wspomniony termin do Urzędu Cyrkularnego Zamoyskiego podawać maią. W Krakowie d. 15 Września 1807.

Na dniu 20 9bra b. r. w kancellaryi Administracyi klucza Brzyskiego w cyrkule Jasielskim zrana od godziny 9 przez publiczną licytacyą następuiące dobra naywięcey offiaruiącemu przedane będą.

*Wies Brzysk i Folwark.*
Osiadłości Nro. 91.
Pańszczyzny ciągłey 4ro bydlaney dni 780.
— — pieszey . . 7577.
Pol ornych morgow 271 — 339 ☐ siąg.
Łąk — — 15 — 1019 — —
Ogrodow — — 9 — 530 — —
Lasow — — 183 — 495 — —
105 sztuk przędzy z przędziwa dworskiego.
25 — gęsi.
33 — kapłonow.
66 — kur.
140 — jay.
Czynszu gruntowego zł. pol. 30 gr. 18.
Owsa ospowego korcy 21 garcy 28.
Pretium fisci zł. ryń. 100,000.

*Wies Ujazd z Kłodawą, Folwark* 1.
Osiadłości Nro 61.
Pańszczyzny ciągłey 4ro bydlaney dni 1404.
— — pieszey . — 4539.
Pol ornych morgow 223 — 1022 ☐ siąg.
Łąk — — 17 — 992 — —
Ogrodow — — 4 — — — —
90 sztuk przędzy z dworskiego przędziwa.
13 — gęsi.
25 — kapłonow.
52 — kur.
89 — jay.
Ospu owsianego korcy 8 garcy 4.
Czynszu gruntowego zł. pol. 14 gr. 22.
Pretium fisci zł. ryń. 95.000.

*Wies Lipnica gorna, Folwark* 1.
Osiadłości Nro 43.
Pańszczyzny ciągłey paro bydlaney dni 936.
— — pieszey . — 3356.
Pol ornych morgow 160 — 627 ☐ siąg.
Łąk — — 26 — 419 — —
Ogrodow — — 4 — 852 — —
Lasow — — 600 — — — —
55 sztuk przędzy z dworskiego przędziwa.
Czynszu gruntowego zł. pol. 11 gr. 15.
— — z Młyna — — 24.
Pretium fisci zł. ryń 90,000.

*Wieś Lipnica dolna, Folwark* 1.
Osiadłości Nro. 32.
Pańszczyzny ciągłey 4 bydlaney dni 156.
— — pieszey . . — 2762.
Pol ornych morgow 78 — 1250 ☐ siąg.
Łąk — — 2 — 1190 — —
Ogrodow — — 4 — 1423 — —
35 sztuk przędzy z dworskiego przędziwa.
Czynszu gruntowego zł. pol 24 gr. 18.
Ospu owsianego korcy 8 garcy 4.
Prætium fisci zł. ryń. 30,000.

*Wieś Dąbrowka, Folwark* 1.
Osiadłości Nro. 14.
Dni pieszych pańszczyznianych 443.
Pol ornych morgow 95 ☐ siąg 873.
Łąk — — 12 — — 710.
Ogrodow — — 3 — — 851.
Lasu — — 89 — — 497.
11 sztuk przędzy.
20 — kapłonow.
Pretium fisci zł. ryń. 35 000.

*Wieś Opacie, Folwark* 1.
Osiadłości Nro. 20.
Pańszczyzny ciągłey 4ro bydlaney dni 624.
— — pieszey . . — 1352.
Pol ornych morgow 71 — 1497 ☐ siąg.
Łąk — — 8 — 91 — —
Ogrodow — — 2 — 16 — —
Lasow — — 131 — 1389 — —
38 sztuk przędzy z dworskiego przędziwa.
Pretium fisci zł. ryń. 40.000.

Kondycye pryncypalne są: 1) Przed zaczęciem licytacyi piąta częśc Pretium fisci, ma bydź iako Vadium złożona. 2) Dnia 1 Februarii 1808 należytośc in summa 70 procentu ma bydź wypłaconą; resztę zaś 30 procentow zostaną aż do expiracyi kontraktu W. Possessora; za wieś Opacie należytośc ma się wyliczyć cała 1 Julii 1808 i wieś ta zaraz oddaną będzie. 3) Dane kontrakty W W. Possessorom ze wszystkiemi warunkami dotrzymać. Inne kondycye, iako i inwentarze w rzeczoney kancellaryi w Nawsiu przy Kołaczycach każdego czasu widzieć można.